Krääsätalous kuriin – suomalaisyritysten ja kuluttajien oikeuksien puolesta (KAA 7/2025 vp)

16.2.2026

Wood Päivi, SOK

SOK:n lausunto/ Krääsätalous kuriin – suomalaisyritysten ja kuluttajien oikeuksien puolesta (KAA 7/2025 vp)

SOK kiittää mahdollisuudesta antaa kirjallinen asiantuntijalausunto ja tulla kuultavaksi otsikkoaiheessa. SOK pitää kansalaisaloitetta tärkeänä ja erittäin ajankohtaisena keskustelunavauksena halpatuonnin räjähdysmäiseen kasvuun. Yhdymme kansalaisaloitteen perusteluissa esitettyihin näkemyksiin suomalaista yhteiskuntaa kohdanneista ongelmista halpatuonnin osalta.

SOK pitää tärkeänä, että EU:n ulkopuolisen verkkokaupan aiheuttamiin suomalaista yhteiskuntaa kohtaaviin ongelmiin etsitään nopeasti ratkaisukeinoja. EU:n ulkopuolisen verkkokaupan aiheuttamat haitat yhteiskunnalle ovat moninaiset ja niiden ratkaisemiseksi tarvitaan laajaa keinovalikoimaa sekä kansallisesti että EU-tasolla. Ensisijaisesti ratkaisut tulee tehdä EU-tasolla koska kyse on kaikkia EU-maita ja EU:n sisämarkkinoita kohtaavasta ongelmasta. Toimenpiteiden tulee johtaa siihen, että EU:n ulkopuoliset verkkokaupat noudattavat samoja sääntöjä kuin EU:n sisämarkkinoilla toimivat yritykset. Mikäli riittävien ratkaisujen löytäminen EU-tasolla on liian hidasta, on tehtävä kansallisia ratkaisuja.

EU:n ulkopuolisen verkkokaupan aiheuttamat suurimmat ongelmat ja vaikutukset Suomessa

1. Eri pelisäännöt luovat kilpailuvääristymän, joka vähentää valtion verotuloja.

EU:n ulkopuolella toimivat yritykset välttävät kotimaisia yrityksiä koskevia velvoitteita, jolloin kotimaiset yritykset kohtaavat kilpailuvääristymän. Kilpailuvääristymä vähentää myös valtion verotuloja alemman alv-kertymän sekä ansiotulo- ja yhteisöverokertymän kautta. Yhdysvaltojen Kiinalle asettamien tuontitullien seurauksena on vaarana, että Kiinan ylituotanto ohjautuu Euroopan markkinoille ja Suomeen verkkoalustojen kautta ja ongelma kasvaa entisestään.

EU:n ulkopuolisen verkkokaupan perusteeton kilpailuetu, joka perustuu eri säännöillä toimimiseen verrattuna kotimaisiin yrityksiin heikentää suomalaisten toimijoiden edellytyksiä kilpailla ja samalla rapauttaa kotimaisten toimijoiden kilpailukykyä. Kilpailukyvyn heikkeneminen kulkee käsi kädessä työpaikkojen määrän kanssa sekä kaupanalalla että kaupanalan alihankintaketjuissa.

EU:n tuoteturvallisuusasetuksen mukaan sisämarkkinoilla ei saa myydä muita kuin turvallisia tuotteita, ja tuotteiden on oltava kuhunkin tuoteryhmään sovellettavan lainsäädännön mukaisia. **Tuoteturvallisuuteen liittyvät kustannukset,** kuten omavalvonta ja ulkopuolisilta ostettava auditointi aiheuttavat kustannuksia kotimaisille kaupan toimijoille, EU:n ulkopuoliset verkkokaupat usein välttävät edellä mainitut kulut.

2. **Ylikulutus ja ympäristöriskit kasvavat EU:n ulkopuolisen verkkokaupan myötä.**

Kiertotalouden osalta kolmansista maista toimivat verkkoalustat vaarantavat eurooppalaisen kiertotalousmallin. Tavarat eivät täytä ympäristölainsäädännön vaatimuksia, eikä niiden osalta ole esimerkiksi tietoa tavaroiden ainesisällöistä, jolloin turvallinen materiaalikierto vaarantuu. Elinkaarensa päässä olevia tuotteita ei eritellä toisistaan, jolloin tuotteet, jotka eivät täytä EU:n vaatimuksia, sisältävät vaarallisia kemikaaleja tai joiden alkuperästä ei ole tietoa päätyvät samoihin keräys- ja kierrätysjärjestelmiin ja pahimmillaan estävät kierrätysprosessin ja uusiomateriaalien käytön. Lisäksi eurooppalaisia tuotteita koskeva lainsäädäntö tukee osaltaan kiertotaloutta, ml. korjaus- ja muut velvoitteet.

Suuri tuotanto ja kulutus, halvat hinnat ja massatuotanto edistävät jatkuvaa tuotantoa ja kulutusta ja lisäävät jätettä. Tuotteilla on usein lyhyt käyttöikä ja ympäristöhaittojen lisäksi tuotteet kuormittavat jätehuoltokustannuksia. EU:n ulkopuoliset verkkokaupat eivät myöskään osallistu pakkausjätteen kierrätyskustannuksiin ollessaan tuottajavastuun ulkopuolella. Ylihalvat hinnat johtavat kulutuksen kasvuun lisäten jäteongelmaa ja samalla tuotannossa käytetty energia, materiaalit ja muut tuotantopanokset menevät hukkaan.

3. **Kuluttajansuojan vaarantuminen heikentää kuluttajien luottamusta.**

Kolmansista maista toimivilla verkkokaupoilla on puuttuva tai rajoitettu vastuu liittyen eurooppalaisessa lainsäädännössä asetettuihin vaatimuksiin. Kolmansista maista toimiva jälleenmyyjä toimiessaan EU-alueen ulkopuolella ei ole velvollinen vastamaan EU lainsäädännön vaatimuksiin. Kolmansista maista toimiva verkkoalusta toimii välittäjänä myyjän ja kuluttajan välillä, ja ei omista ei myy tuotteita, eikä toimi maahantuojana. Suomessa tuoteturvallisuuden taso ja kuluttajien luottamus tuotteiden turvallisuuteen ovat korkealla. EU:n ulkopuolisen etäkaupan myötä kuluttajien luottamusta horjutetaan, joka vaikuttaa myös kotimaisen kaupan toimintaedellytyksiin.

Euroopan komission laajat tutkinnat kiinalaisen verkkokauppa-alusta Temun toimintatavoista ja siitä, että Temuun on kohdistunut epäilyksiä lainvastaisista keinoista harhauttamaan tai painostamaan kuluttajaa tekemään ostoksia puutteellisen tai harhaanjohtavan tiedon valossa, asettavat kuluttajan heikkoon asemaan. **EU:n ulkopuolisen verkkokaupan on EU-alueella toimiessaan noudatettava kuluttajasuojaa samalla tavalla kuin kotimaisetkin yritykset noudattavat.**

SOK:n näkemys Krääsätalous-kuriin kansalaisaloitteeseen

SOK yhtyy kansalaisaloitteessa esitettyyn näkemykseen siitä, että ultrapikamuodin ja krääsäkaupan epäreilua kilpailuasetelmaa on korjattava, ja siihen että halpatuonti heikentää suomalaisten yritysten elinvoimaa, ympäristönsuojeluntasoa ja kuluttajien turvallisuutta. SOK pitää tärkeänä, että EU:n ulkopuolisen verkkokauppatuonnin aiheuttamiin suomalaista yhteiskuntaa kohtaaviin kasvaviin ongelmiin puututaan.

SOK:n näkemyksen mukaan kansallinen **käsittelymaksu** EU:n ulkopuolisen verkkokaupan tuotteille olisi tehokkaampi ja helpommin toteutettava ratkaisu EU:n ulkopuolisen verkkokaupan tuotteille, kuin kansalaisaloitteessa esitetty kansallinen verotuksellinen keino EU:n ulkopuoliselle verkkokaupalle.

Kansalaisaloitteessa esitetty keino EU:n ulkopuolisten verkkokauppa-alustojen markkinoinnin rajoittamisesta on tehokas keino ja sen käyttöönotto tukisi olemassa olevaa kuluttajamarkkinointia

koskevaa sääntelyä sekä olisi linjassa muissa EU-maissa, kuten Ranskassa ja Italiassa tehtyjen kieltojen kanssa. Lisäksi olisi tarpeellista, että valvontaa kohdennettaisiin riskiperustaisesti EU:n ulkopuolisten verkkokauppa-alustoja kohtaan.

SOK pitää erittäin hyvänä, että työministeri Marttisen asettama työryhmä on selvittänyt halpatuonnin ja verkkokaupan sääntelyn kehittämistä niin Suomessa kuin EU-tasolla. On selvää, että halpatuonnin aiheuttamien yhteiskunnallisten ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan useita eri keinoja. SOK:n näkemyksen mukaan ratkaisut on tehtävä EU-tasolla mutta tarvittaessa on myös otettava käyttöön kansallisia keinoja, jos esimerkiksi yhteiseurooppalaiset ratkaisut viivästyvät. SOK pitää tärkeänä, että seuraavia toimenpiteitä vietäisiin eteenpäin:

1. **Tasapuolisten kilpailuedellytysten lisääminen Suomen EU-vaikuttamisen prioriteetteihin.** Tasapuolisten kilpailuedellytysten varmistaminen Euroopassa tulisi saada vahvasti komission agendalle. Tämä tukisi osaltaan parhaillaan käytävää keskustelua siitä kuinka eurooppalaista kilpailukykyä voidaan parantaa toimivien sisämarkkinoiden avulla.

2. **Alustojen vastuuta** EU:n ulkopuolisten toimijoiden osalta lisätään EU-sääntelyllä. Digipalveluasetus (DSA) esimerkiksi mahdollistaa käytännössä nykyisin tuotteiden markkinoinnin EU-alueen kuluttajille, vaikka tuotteet eivät täyttäisi sisämarkkinoilla myytävien tuotteilta vaadittavaa vaatimuksenmukaisuutta.

3. **Tilaukset EU:n ulkopuolisista etäkaupoista ovat vielä toistaiseksi tullittomia 150 € saakka.** Tämä aiheuttaa epäsuhdan suomalaisille yrityksille, jotka maksavat EU:n ulkopuolisista tuotteista tullin. EU-jäsenmaiden neuvoston päätös ottaa väliaikaisesti käyttöön kiinteä kolmen euron tullin 1.7.2026 alkaen alle 150 euron arvoisille EU:n ulkopuolelta tuleville lähetyksille on tervetullut. On kuitenkin vaikea arvioida, kuinka paljon kyseinen tullimaksu suitsii etäkauppaa ja olisikin syytä tuoda esiin myös muita mahdollisia ratkaisuja kuten käsittelymaksu.

4. **Kansallisen valvonnan vahvistaminen** kaikkiin toimijoihin tasapuolisesti. Tällä hetkellä markkinavalvonnan pääpaino on Suomen markkinoilla toimivien yritysten valvonta. On erittäin tärkeää, että keskeisten viranomaisten valvontaresursseja kohdennetaan EU:n ulkopuolisen etäkaupan valvontaan.

5. Kansallisella tasolla on tärkeää, että verkkokauppaan- ja alustoihin liittyvät kysymykset, jotka jakaantuvat monen eri ministeriön vastuulle, ovat **tehokkaasti koordinoituja valtionhallinon sisällä ja kokonaiskuva tilanteesta on ajantasainen.** Samalla pystyttäisiin tuottamaan komissiolle parempaa tilannekuvaa ja vauhdittamaan EU-tason toimenpiteitä.

Kunnioittavasti,
Päivi Wood
Head of EU-affairs, SOK